

EDİTÖRE MEKTUP

Türkiye'de Değişim Öğrencisi Olmak (*)

Hanna Bland**, Çeviren: Dr. Zeliha Tülek***

İletişim / Correspondence: Zeliha Tülek Adres / Address: İ.Ü. Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu Şişli/İstanbul-34381
Tel: 212 440 00 00/27090 Faks: 0 212 224 49 90 E-mail: tulekz@yahoo.com

Merhaba,

Kogreye davet ettikleri için düzenleme kuruluna teşekkür ederek konuşmama başlamak istiyorum. Sunumumda, 2006 yılının Mart - Haziran ayları arasında, İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu'nda yaşadığım üç aylık değişim deneyimimi aktarmaya çalışacağım.

Avrupa'nın birçok yerinde olduğu gibi Norveç'te de hemşirelik lisans düzeyinde ve 3 yıllık bir eğitim sürecini kapsıyor. Biz iki arkadaş Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu'nda dördüncü yarıyılımızı geçirdik.

Değişim programımızı organize ederken, önce nereye gideceğimize karar vermemiz gerekiyordu. Tatil için gittiği İstanbul'a adeta "aşık" olan arkadaşım (Lene) İstanbul'a gitmemizi önerdi. Böylece değişim kurumu olarak İstanbul Üniversitesi'ni seçtik. Değişim programında, gittiğiniz okulda, kendi okulunuzda almanız gereken derslere karşılık gelecek dersler almanız gerekir; Norveç'te katılmamız gereken "Sağlığı Koruma ve Geliştirme" modülü olduğundan İstanbul'da olduğumuz sürede "Sağlığı Koruma ve Geliştirme" konusuna odaklanmamız gerekiyordu. Bu konunun, gideceğimiz ülkenin sağlık sistemi içinde nasıl ele alındığını, nasıl uygulandığını görmeyi amaçladık.

Arkadaşım Lene, bugün burada olamadığı için çok üzgün. Hem ben, hem Lene değişim dönemimizi sevgiyle anmamızı sağlayan Florence Nightingale'deki öğrenci arkadaşlarımıza ve öğretim eleman-

larına teşekkür etmek isteriz.

Biraz da değişim programına neden katıldığımızı anlatmaya çalışayım. Norveç dilinde "yüksek öğrenim" için oluşum, gelişim anlamına gelen "utdanning" kelimesi kullanılmaktadır. Ben bu kelimeyi "kişisel gelişim" olarak anlıyorum. Norveç hükümeti yüksek öğrenimin kalitesini artırmak için 2002 yılında bir reform gerçekleştirdi. Bu reform yoluyla isteyen her öğrencinin en az bir yarıyıl değişim programına katılabilmesi sağlandı.

Değişim programı için neden Türkiye'yi seçtiğimize gelince... Değişim programı bizim için, farklı kültürlerden insanlarla bir araya gelmek anlamına geliyordu. Üstelik kişileri kendi kültürleri içinde yaşarken görebilecektik. Böylece transkültürel (kültürlerarası) hemşirelik uygulaması yapmış olacaktık... Bu nedenle, diğer Avrupa ülkelerinden farklılık gösteren Türkiye'yi seçtik... Değişim programına katılmak aynı zamanda kişisel sınırlarımızı da aşmak anlamına geliyor. Ve bu yönüyle, seçimimiz, tam da Norveç dilinde yüksek öğrenim kelimesi yani kişisel gelişim ile örtüşüyor.

"Niçin İstanbul" sorusunun yanıtı ise, bu şehrin özelliklerinde saklı. İstanbul, yüzyıllar boyunca çeşitli kültürlerden etkilenmiş ve beslenmiş, yaşayan bir şehir. Bu geçmiş İstanbul'u İslamiyet, Musevilik, Hıristiyanlık ve alt kültürlerinin kaynaştığı bir yer haline getirmiş. Şehrin bu çok kültürlü ve ilginç yapısının yanı sıra, daha kolektif

*6. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi'nde "Değişim Programlarına İlişkin Öğrenci Deneyimleri" adlı panelde sunulmuştur (İstanbul, 26-29 Haziran 2007).

**Değişim öğrencisi, (Norveç) Bergen Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu

***İ.Ü.Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu

bir kültürde yaşama isteği de seçimimizde etkili oldu. Burada aileler parçalanma yerine birlikte yaşamayı sürdürüyor ve mentalite bizim kültürümüzdekinden farklı... Norveç'te kendimiz için yaşarız ve aile bağlarımız da böyle güçlü değildir. Örneğin Lene ve ben Bergen'de aynı evde yaşıyoruz. Kendimize odaklı yaşadığımız için ortak yaşadığımız evde mutfak bile temiz tutamıyoruz... Türk kültürü ve İslamiyet hakkında bir şeyler öğrenmek de benim için çok önemliydi. Çünkü Norveç'te Müslüman nüfus giderek artıyor ve yaklaşık 17000 Türk göçmen yaşıyor. Bu nedenle bu kültür ve dinden olan insanlarla hasta olarak karşılaşma olasılığım giderek artıyor... Burayı seçme nedenlerimizden biri olmasa da, edindiğimiz deneyimlerden biri beden dilini kullanmak oldu. Türkçe öğrenmek kolay olmadığından, iletişim için alternatif ve yaratıcı yollar bulmak zorunda kaldık. Beden diliyle iletişim, iletişimde bedenimizi daha aktif kullanmayı ve iletişim becerilerimizi artırmayı sağladığından, bizim için önemli bir deneyim oldu.

Tüm bu etmenleri düşünüp kararımızı verdikten sonra, İstanbul'daki okulda katılacağımız eğitim programının içeriğinin belirlenmesi gerekiyordu. Norveç'teki okulumuzun beklentisi, kadın doğum ve yenidoğan servislerinde klinik uygulama veya gözlem yapmamız idi. Ancak ikişer hafta süre ile kadın doğum ve yenidoğan servislerinde bulunmamızın yanı sıra Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu'ndaki tüm anabilim dallarının ortaklaşa yürüttüğü, kuramsal ve uygulamadan oluşan üç aylık bir eğitim programına katıldık. Sağlık sisteminin her düzeyinden çeşitli hastaneleri, okulları ve klinikleri ziyaret etme ve bazılarında uygulamalara katılma şansı bulduk. Beklentilerimizin biraz dışında olsa da, bu eğitim programı, bize Türkiye'deki sağlık sistemi konusunda genel bir bakış kazandırdı ve ülkemize döndüğümüzde "Türkiye ve Norveç'teki Türklerde Cinsel Sağlık: Benzerlikler ve Farklılıklar" konulu bir ödev hazırlama konusunda ilham verdi.

Değişim programının olumlu yönleri kadar elbet-

te güçlükleri de vardı. Özellikle programın başlangıç döneminin oldukça zor geçtiğini itiraf etmeliyim. İlk haftalar bizim için stresliydi; alışkanlıkları bizimkinden farklı olan bir üniversiteye oryante olmamız gerekiyordu. Şehir büyüktü, okula nasıl gideceğimizi öğrenmemiz gerekiyordu... Aynı zamanda bu farklı kültürde nasıl davranacağımızı da bilmiyorduk. Günlük yaşam oldukça farklıydı, yemeklere ve hemşire lojmanında yaşamaya uyum sağlamamız gerekti. Lojmanda ve okulda az sayıda kişi İngilizce konuşabiliyordu, ama birçoğu bizim kim olduğumuzu merak ediyordu; böylece "hemşire öğrenci" demeyi çabucak öğrendik... İlk haftalar çok yorulduğumuzu ve günün son ezanı okunmadan önce uyuyakaldığımızı hatırlıyorum... Bu uyum sürecinde öğretim elemanları bize çok destek oldular.

Bir yandan uyum sürecinin zorluklarını yavaş yavaş aşarken bir yandan bizim için hazırlanan eğitim programına katıldık. Burada katıldığımız Türkçe derslerin işleme şekli, Norveç'tekinden farklıydı. Buradaki öğrencilerin derslere daha aktif katıldığını gözledik. Dersin Türkçe oluşuna ve anlayamayışımıza çok hayıflandık. Ancak öğrenci ve öğretim elemanlarının tutumu sayesinde kendimizi dersin dışında hissetmedik.

Dil konusuna gelince... Zamanımızın çoğunu Türkçe dinleyerek ve pratik yaparak geçirdik. Özellikle evimizde, yani hemşire lojmanında... Bu aşamada Lonely Planet kitaplarının çok büyük yardımı oldu. Bu deneyimden öğrendiğimiz en önemli şey, bedenimiz, yüz ifademiz ve mimiklerimizle konuşmak oldu. Beden dilinin tüm kelimelerden daha çok şey anlattığını farkettilik. Arkadaşım Lene beden dilini kullanma konusunda benden çok daha rahattır, arkadaşlığı esnasında kendinizi rahat hissedersiniz. Bu benim için daha zor olmakla birlikte, arkadaşımın mesajlarını bu yolla nasıl iletebildiğini görmek ilham vericiydi.

Yaşadığım iki değişim deneyimine dayanarak (Avustralya ve Türkiye), bu sürecin dört aşamada gerçekleştiğini düşünüyorum: İlk bir hafta çok çok yorucu...10 gün sonra bazı "kurallar"ı öğre-

niyorsunuz (örneğin kol çantanızı yere koymamanız gerektiği gibi)...30 gün içinde nasıl öğreneceğinizi öğreniyorsunuz...Belli durumlarda nasıl davranmanız ve ne söylemenizin beklendiğini öğreniyorsunuz (Nasılsın? İyiyim, ya siz?). Kendinizi, uygun davranışlar sergileyebilecek kadar o kültürün içinde hissetmeniz ise epey zaman alıyor.

İstanbul'da yaşadığım değişim deneyimine ve yüksek öğrenimin hedeflerine dair kişisel görüşlerime ilişkin bu uzun sunumdan sonra, şu soruyu yanıtlamak istiyorum: “Değişim programı öğrenci için yararlı mı?”

Bence, değişim programına katılmak kendimize meydan okumanın en iyi yollarından biri. Kişiyi kendini ve farklı durumlarda vereceği tepkileri anlama ve tanıma fırsatı veriyor. Türk eğitim sistemini üniversite boyutunda görmek, kendi ülkemizde ne yaptığımız ve ne öğrendiğimiz konusunda da farklı bir bakış açısı kazandırıyor. Başka bir ülkenin çeşitli alanlardaki farklı yaklaşımlarını görmek içgörüyü geliştiriyor. Biz hemşire öğrenciler için farklı hastane organizasyonları ve yönetim sistemlerini gözlemek çok yararlı. Daha

az sayıda hemşire ve daha sınırlı kaynakla çalışan hastaneleri görmek, bize kendi ülkemizdeki bazı şeyleri nasıl değiştirebileceğimiz konusunda fikir verdi (hasta yakınlarının bakıma katılımını sağlamak gibi). Aynı zamanda, sahip olunan hakların ve bakım standartlarının herkes için eşit olduğu Norveç sağlık sistemini takdir etme fırsatı verdi.

Türkiye'deki eğitimimiz boyunca bizi en fazla etkileyen şeylerden biri, hastanede doğuma katılmak, sağlıklı/ hasta bebeklere ve prematüre bebeklere bakım vermek oldu. Ayrıca annelere emzirmenin nasıl öğretildiğini görmek, bu konudaki kültürel ve dini farklılıklara tanık olmak benim için ilginçti. Ancak farklı kültürden bir insana bakım vermenin kolay olmadığını da eklemeliyim.

Değişim deneyimimden yararlanarak söylemek istediğim; bu programların öğrencinin farkındalığını artırdığı, eleştirel düşünme özelliği kazandırdığı ve kişisel gelişime katkıda bulunduğu... Özetle; değişim programları öğrenciler açısından çok yararlı... İlgile dinlediğiniz için teşekkür ederim.